

STEINERSKOLEN PÅ SKJOLDS PROGRAM FOR Å SIKRE RETTEN TIL ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

-Revidert mars 2020, knyttet til GDPR - lagring av data, screening mm og KFF/KSS-

Hensikten ved dette programmet er å bevisstgjøre både de voksne og elevene om vår plikt til å arbeide for et trygt og godt skolemiljø.

Skolens fokus er at alle elever skal oppleve trygghet og trivsel på skolen. Dette er en forutsetning for all læring og positiv utvikling, og helt grunnleggende for oss i vårt arbeid. Vi er forpliktet til å arbeide for et godt psykososialt miljø. Denne plikten er nærmere beskrevet i opplæringsloven kapittel 9A.

Opplæringsloven kapittel 9A, § 9A-2, § 9A-3, §9A-4, §9A-5, §9A-6 og §9A-11 ble føyd til med lov 9. juni 2017 nr. 711. Trådte i kraft 1. august 2017.

§ 9A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse

- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

Hva innebærer dette for skolen?

Skolen kan ikke ha full kontroll over elevenes atferd, men de ansatte ved skolen plikter å foreta seg noe når de blir oppmerksomme på at en elev lider overlast. I tilfeller hvor eleven eller foreldrene til eleven ikke er fornøyde med det psykososiale miljøet, kan de henvende seg til skolen, som på sin side er forpliktet til å forholde seg til problemet (opplæringsloven § 9 A-4).

Når skolen setter seg inn i enkeltsaker, skal det legges en plan for hvordan tiltak skal gjennomføres, og skolen skal også dokumentere det arbeidet den faktisk gjør for å oppfylle aktivitetsplikten. Aktivitetsplikten består av flere delplikter: Alle som arbeider på skolen skal følge med, varsle og gripe inn overfor mobbing og krenkelser. Skolen skal undersøke all mistanke om mobbing, og sette inn tiltak når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Skolens handlingsplikt

- plikt til å følge med
- plikt til å gripe inn
- plikt til å varsle skoleleder ved all mistanke og kjennskap
- plikt til å undersøke all mistanke og kjennskap
- plikt til å sette inn tiltak når eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø (gjelder til eleven har det trygt og godt)
- Skolen må dokumentere hva de gjør i mobbesaker, slik at saken kan etterprøves.
- Elever og foreldre kan klage til fylkesmannen i mobbesaker. Skoleeier har ikke klagemulighet.
- Hvis skolen ikke gjør det den skal kan den få dagbøter.
- Skolen har plikt til å informere elever og foreldre om hvilke rettigheter de har (se psykososialt årshjul).
- Regelverket mot mobbing skal også virke på SFO og i leksehjelpstimen, i tillegg til på skolen.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

Skolens plikt til å undersøke og eventuelt sette inn tiltak er skjerpet hvis det er en ansatt på skolen som krenker. Det vises videre i dette programmet til tiltak som involverer saker mellom elever. Tiltak overfor en voksen som krenker vil være andre enn om det er elever som krenker, uten at det går ut over elevens rett til et godt skolemiljø, og skolens plikt til å gjøre tiltak.

En slik situasjon vil involvere skolens personaleansvarlige, og eventuell oppfølging vil kunne inkludere tiltak etter skolens medarbeiderregelverk, formelle avtaler, eller arbeidsmiljøloven.

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Viktige målsetninger for vår skole i dette arbeidet er:

- å forebygge slik at alle elever får oppfylt retten til et trygt skolemiljø
- å raskt avklare mulige psykososiale problemer både i og utenfor skolemiljøet
- å bedre kameratrelasjonene ved skolen
- å skape engasjement hos de ansatte og foreldrene
- at alle med tilknytning til skolen engasjerer seg i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- at vi lærer gir beskyttelse og støtte til de som opplever ikke å ha et trygt og godt skolemiljø

Hovedreglene mot plaging og utestenging i skolens ordensregler er regel nr. 4 og 5:

4. Mobbing er forbudt og straffbart.
5. Krenkende atferd er ikke tillatt.

Forebyggende tiltak ved skolen

- Skolen har en skolemiljøgruppe, som arbeider akutt og forebyggende, blant annet i samarbeid med helsesykepleier
- Skolen har elevråd på mellom- og ungdomstrinnet som har faste møter der det sosiale miljøet på skolen er et fast tema. Elevrådet er representert i AMU, Ungdommens bystyre og har møte- og talerett i styret. Elevrådet engasjerer seg i emnet og er med på å planlegge og gjennomføre miljøtiltak.
- Skolen skaffer seg kontinuerlig kunnskap om retten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen har nulltoleranse i forhold til klare situasjoner der elever ikke får oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen har en plan for å forebygge og en beredskapsplan for tiltak når plaging og utestenging av elever finner sted.
- Skolen har en årlig trivselsundersøkelse med samtaler med hver elev på mellom- og ungdomstrinnet, dette i tillegg til Elevundersøkelsen fra Udir på 7. og 10. trinn.
- Skolen har en årlig trivselsundersøkelse i 2.- 4. klasse, primært utført av klasselærerne.
- Skolen har i ordensreglene forbud mot bruk av mobiltelefon på skolen i skoletiden, blant annet for å forebygge mobbing via mobil.
- Skolen gjennomfører, i samarbeid med FAU, informasjonsmøter med «Barnevakten», for å informere om blant annet nettvett og nettmobbing.
- Skolen har utarbeidet et psykososialt årshjul som setter skolemiljøet på dagsorden året rundt.
- Det gjøres en risikokartlegging av uønskede hendelser i alle klasser hver høst, dette knyttet til det psykososiale miljøet i klassene.

- Alle som arbeider ved skolen opplyses ved skoleårets begynnelse om deres plikt til å varsle og undersøke ved mistanke om krenking/trakassering. Vikarer og nyansatte blir gjort kjent med varslingsplikten.
- Skolen har ansatte miljøterapeuter som jobber forebyggende med skolemiljø, og i enkeltsaker.

Arbeid i klassene foregår ved å:

- arbeide med klassemiljøet med tanke på å skape trygghet, toleranse og samhold
- utarbeide klasseregler der elevene deltar aktivt
- informere om lovverket omkring skolemiljø og om skolens ordensregler
- øke elevenes medfølelse for medelever og ansvarsfølelse for klassemiljøet generelt gjennom vår pedagogikk, gjennom diskusjon, prosjekter, litteratur, skuespill, turer mm
- klargjøre skolens holdning til og reaksjon på krenking og trakassering
- at elever oppfordres til å melde fra om mobbing/trakassering
- definere forskjellen på ”sladring” og det å ta ansvar ved å si ifra (sladre for å straffe/sverte andre – eller ta ansvar for å hjelpe/beskytte andre)
- definere medløper/tilskuer og klargjøre alles ansvar
- gjennom vår pedagogikk å behandle tema om etikk, personlig moral, det å være menneske og menneskerettigheter

På barne- og mellomtrinnet benytter vi periodevis et opplegg som kalles ”Prosjekt Charlie”. Vi arbeider med å utarbeide nye sosial kompetanseprogram/revidere de gamle.

På småtrinnet arbeider vi for trygghet, toleranse og samhold i alt vi gjør i undervisningen. Gjennom fortellerstoffet dannes indre bilder. Skoleturer, lek og andre samspillsøvelser er også viktige virkemidler for å øke elevenes sosiale kompetanse.

Samarbeid skole hjem

- Arbeidet med klassemiljøet presenteres på foreldremøter.
- Skolen er behjelpelig med å danne vennegrupper hvis det er ønskelig og hensiktsmessig.
- FAU samarbeider med skolen for å utvikle og skape et godt skolemiljø.
- Det forebyggende arbeidet for å sikre retten til et trygt og godt skolemiljø tas opp spesielt.
- Skolens program gjøres kjent for foreldrene og informasjon om rettighetene knyttet til kapittel 9 A formidles til alle foresatte tidlig i skoleåret.

Klassekontaktens rolle og ansvar i skolemiljøsaker

Klassekontaktene skal, sammen med klassens lærere, bidra til å utvikle et godt læringsmiljø for elevene og arbeide for et godt samarbeid mellom hjem og skole. Følgende punkter er hentet fra skolens «Foreldrehåndbok» og handler om klassekontaktens ansvar og rolle i arbeid med skolemiljø.

Klassekontakt skal:

- planlegge klasseforeldremøter i samarbeid med klasselærerne
- ha dialog med andre foreldre som oppfordres til å ta kontakt med klassekontakten når de vil ha spesielle saker opp
- ha god kontakt med alle foreldrene i klassen, vurdere hva foreldrene kan gjøre for å utvikle et godt klassemiljø og formidle ideer og synspunkter fra foreldrene til de rette instanser
- sørge for på jevnlig basis å få informasjon fra klasselærerne om hvordan klassemiljøet er, hva som fungerer og hva som må bli bedre
- sammen med klasselærerne sette opp retningslinjer for rask kontakt mellom hjem og skole når det oppstår problem eller uønskede situasjoner
- arrangere ulike sosiale aktiviteter for å styrke miljøet i klassen, f. eks. turer, fester, bakekvelder, idrett og lek
- delta i Foreldrerådet og sørge for at informasjon fra Foreldrerådets arbeid blir videreformidlet til klassen og at også informasjon fra foreldrene kommer til Foreldrerådet

- Mobbing skal ikke tolereres, og foreldre og lærere har ansvar for å forebygge og stoppe mobbing. Barn og unge skal vite og være trygge på at de voksne vil ta tak i slike problemer.-

Tiltak på individ-/klassenivå ved mistanker om at en elev/flere ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø eller i konfliktsituasjoner

- Skoleleder blir informert og deltar eventuelt i det videre arbeidet ved mistanke om krenking av elever. Om ikke klasselærer er kjent med mistanken, informeres klasselærer og denne tas med i det videre arbeidet med planlegging og oppfølging.
- Skolemiljøgruppen får informasjon eller observerer selv de aktuelle elevene. Gruppen er aktiv i elevmiljøet og har en lav terskel både for å ta kontakt og å bli kontaktet.
- Skolemiljøgruppen har fått et delegert ansvar for å følge opp saker som gjelder skolemiljøet, og disse kaller aktuelle elever inn til samtale for å kartlegge situasjonen. Disse skal sørge for at involverte elever blir hørt og agere til det beste for eleven/e.
- Skolemiljøgruppen skal kunne agere raskt, og kan derfor i forbindelse med aktuelle situasjoner ha samtale med elever uten at foreldrene varsles på

forhånd. Dersom gruppen må inn i et lengre arbeid med elever kontakter gruppen foreldrene.

- Skolemiljøgruppen gjør, i samarbeid med klasselærerne, avtaler og planlegger oppfølgingsmøter sammen med disse elevene. De lager en skriftlig aktivitetsplan (når det skal gjøres tiltak i en sak) som skal beskrive hvilke problem planen skal løse, hvilke tiltak som er planlagt, når disse skal gjennomføres, hvem er ansvarlig og når tiltakene skal evalueres.
- Skolemiljøgruppen gjennomfører trivselsundersøkelser i klassene og gir tilbakemelding til klasselærer og noen ganger til klassen.
- Skolemiljøgruppen har i tillegg til dette jevnlig møter.
- Klasselærere stiller spørsmål om trivsel og krenking og loggfører dette i de årlige konferansetimene. Disse resultatene sendes videre til skolens ledelse og skolens styre.
- Avviksmeldinger som omhandler konflikter elever i mellom, blir kopiert og levert til Skolemiljøgruppen.
- Beredskapsplan i situasjoner hvor det er fastslått at en elev/elever ikke får oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skoleleder er informert og er ansvarlig for arbeidet videre i samarbeid med skolemiljøgruppen.
- En skriftlig aktivitetsplan utarbeides i samråd med foresatte – alle tiltak dokumenteres. Tiltak kan være:
 - samtale med involverte elever og eventuelt foreldrene. Informasjon om videre saksgang
 - samtale med elever som krenker andre enkeltvis.
 - ved behov, samtale med foreldre til elever som krenker andre, enkeltvis - informasjon om videre saksgang og om konsekvenser dersom krenkingen fortsetter
 - å la elevene som krenker komme med forslag til løsning
 - å la skolens representant/skoleleder komme med forslag til løsning - eventuelt revisjon av tiltaksplanen
 - å hente alle de involverte elevene til møtet, la dem gjøre opp seg imellom med voksne til stede - partene forplikter seg gjennom en avtale – kopi til skoleledere om denne ikke er til stede
 - at de involverte elevene melder fra om status ut over dagen og forteller hvordan det går, dette fortsetter de nærmeste ukene.

Dokumentasjon av tiltak og forsvarlig arkivering via skoleleder.

- Som verktøy i enkeltsaker bruker skolen også kriseportalen.no

Individuelt tilpassede tiltak dersom krenkelsene vedvarer

Dersom krenkelsene vedvarer, kan andre hjelpeinstanser kobles inn for ytterligere veiledning av elever som krenker andre, foreldre og lærere, samt eventuell veiledning/behandling av elever som ikke får oppfylt retten til et trygt miljø. Psykologhjelp til elever som har blitt krenket bør i noen tilfeller vurderes. Andre instanser kan være PPT, barnevern, eksterne tilbydere av tjenester eller kommunale/fylkeskommunale tjenester.

Videre eventuelle/mulige tiltak overfor mobbere:

- I en periode, alltid måtte gå med en voksen i friminuttene.
- Isolasjon fra de andre i friminuttene, eller andre tiltak som vi mener er nødvendig. Den utsatte eleven skal skjermes!
- Utvisning av elev/elever som krenker andre. Skolens daglige leder har mulighet til å utvise elever i grunnskolen inntil tre dager. Når overstående tiltak har vist seg ikke å virke, eller akutte situasjoner av en alvorlig art oppstår, kan bortvisning gjennomføres.

Friskoleloven § 3-10. Bortvising

Styret kan fastsette i ordensreglementet at grunnskoleelevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Elevar på 1. til 7. årstrinn kan visast bort for enkelttimar eller resten av dagen, og elevar på 8. til 10. årstrinn kan visast bort for opp til tre dagar.

Styret kan fastsette i ordensreglementet at elevar i vidaregåande skole kan visast bort frå undervisninga i opp til fem dagar dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Det kan like eins fastsetjast at elevar kan visast bort for resten av skoleåret dersom brota er særleg alvorlege.

Den daglege leiaren kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Heimfylket kan vedta at ein elev i vidaregåande skole skal visast bort for resten av skoleåret. Heimfylket kan ikkje overlata til skolen å gjere slikt vedtak. Norske vidaregåande skolar i utlandet gjer sjølv vedtak om bortvising. Om ikkje styret fastset noko anna, kan den daglege leiaren gi lærarar høve til å vise bort elevar frå si eiga undervisning for ei opplæringsøkt, men ikkje meir enn to klokketimar.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal ein ha vurdert andre tiltak. Foreldra skal varslast før ein elev på 1. til 7. årstrinn blir bortvist for resten av dagen.

Avgjerd om bortvising er enkeltvedtak, og reglane i forvaltningsloven gjeld. Departementet er klageinstans.

Skolebytte i mobbesaker i grunnskolen Udir-2-2015

En elev som krenker andre kan flyttes til en annen skole dersom hensynet til de andre elevene tilsier det. Opplæringsloven § 8-1 fjerde ledd og friskoleloven § 3-3 første ledd. Det er elevens hjemkommune som må gjøre vedtak i saken.

VIDEREGÅENDE SKOLE:

Forebyggende tiltak ved skolen:

- Skolen har miljøterapeutisk personale som arbeider akutt og forebyggende.
- Skolen har møter i elevgruppene der det sosiale miljøet på skolen er et fast tema. Elevene er med på å planlegge og gjennomføre miljøtiltak.
- Skolen skaffer seg kontinuerlig kunnskap om retten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen har nulltoleranse i forhold til klare situasjoner der elever ikke får oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen har en plan for å forebygge og en beredskapsplan for tiltak når plaging og utestenging av elever finner sted.
- Skolen har jevnlig samtaler med elevene, der trivsel og skolemiljø er tema. Skolens miljøterapeutiske personale er ansvarlig for dette.

Arbeid i gruppene:

- Arbeide med gruppedynamikk og skolemiljøet med tanke på å skape trygghet, toleranse og samhold.
- Øke elevenes medfølelse for medelever og ansvarsfølelse for skolemiljøet generelt gjennom vår pedagogikk, men også gjennom diskusjon, litteratur, miljøkvelder og reiser.
- Klargjøre skolens holdning til og reaksjon på krenking og trakassering.
- Definisjon av forskjellen på ”sladring” og det å ta ansvar ved å si ifra, (sladre for å straffe/sverte andre – eller ta ansvar for å hjelpe/beskytte andre).
- Definisjon av medløper/tilskuer. Klargjøring av alles ansvar.
- Tema om etikk, personlig moral, det å være menneske og menneskerettigheter som en del av vår pedagogikk.

Samarbeid skole - foresatte:

- Arbeidet med klassemiljøet presenteres i samtaler med foresatte.
- Opprette et nært samarbeid med foresatte, der terskelen er lav for å kontakte skolen om mobbesituasjoner oppstår.
- Skolen har jevnlig kontakt med foresatte ved behov.
- Skolens kollegium møtes daglig og diskuterer og informerer om problemstillinger som oppstår i skolehverdagen. Foreldre/foresatte informeres ved behov.

Tiltak på individ-/klassenivå ved mistanker om mobbing eller i konfliktsituasjoner

- Skolens miljøterapeutiske personale får informasjon eller observerer selv de aktuelle elevene. Lærerne er aktiv i elevmiljøet og har en lav terskel både for å ta kontakt og å bli kontaktet.
- Miljøterapeutisk personale kaller aktuelle elever inn til samtale for å kartlegge situasjonen. Kollegiet blir informert.
- Miljøterapeutisk personale skal kunne agere rask, og kan derfor i forbindelse med aktuelle situasjoner ha samtale med elever uten at de foresatte varsles på forhånd. Dersom gruppen må inn i et lengre arbeid med elever kontakter gruppen de foresatte.
- Miljøterapeutisk personale gjør avtaler og planlegger oppfølgingsmøter sammen med disse elevene.
- Miljøterapeutisk personale har jevnlig møter.
- En tilbakemelding etter de individuelle samtalene med elevene om trivsel/mobbing sendes videre til skolens ledelse, de kan orientere skolens styre.
- Avviksmeldinger som omhandler konflikter elever i mellom, blir kopiert og lagt i perm for avvik.

Planen er utarbeidet av Beredskapsgruppen og kollegiet i november 03. Den ble revidert i juni 06, i august 2010, i februar 2012 og i august/november 2017. Revidert i oktober 2018. Revidert sept. 2019. Revidert mars 2020. Planen blir revidert fortløpende etter behov.

Aktuelt lovverk finnes på lovdata.no